

Innberetning v/	Bjørn Ringstad	21/9-82
innberetningsdato		
Høiheller	gnr. 47	bnr. 1 fk.nr.
gardsnavn		
Fusa	Hordaland	
kommune	fylke	
eier/bruker	postnummer/adresse	
Ang. Utgraving av stølstufter	27/7-1/8 1982	
dato		

1) Fornminnets beliggenhet.

Heihellersetra ligger ved Botnavatn, et fjellvatn 504m o.h., ca. 4,5-5 km nord for Eikelandssosen. Setra ligger på østsiden av vatnet, ved det smale sundet som skiller Heihellerneset fra fastlandet. Tuftene ligger mellom ca. 5-20m fra og mellom 3-5m over vannkanten.

Vel 100m øst for tuftene stiger fjellet (Kjerringafjellet) bratt opp til en høyde på over 900m o.h., slik at setra blir liggende mellom vatnet og fjellet i en slak vestoverhellende, relativt flat skråning. Stedet er lyng og gressbevokst samt delvis bjørkekledd. (Bildene nr. 11, film 7 og nr. 4, film 8).

2) Utgravingsårsak og registrering.

Undersøkelsen og den delvise utgravingen av tuftene på Heihellersetra ble gjort på grunn av den forestående reguleringen av Botnavatn. En regulering som i følge L/L Sunnhordland Kraftlags reguleringsplan direkte vil berøre denne setra. 2 av de 3 tuftene som ble gravd var tidligere registrert av Tor Jarl Knudsen i forbudelse med registrering langs Botnavatn i perioden 27/7-1/8 1981. (se innberetning datert 29/9-81).

3) Utgravingstidspunkt og deltakere.

Gravingen foregikk i perioden 7. juni - 15. juni 1982. De som deltok var Bjørn Ringstad, Øystein Ekroll

(gravingsassistent), Lars Pilø og Britt Alice Hjelmeland.

4) Problemstilling og arbeidsmetode.

Det primære siktepunkt med gravingen var å prøve å få datert hustuftene og om mulig fastslå deres funksjon, slik at ^(DE KUNNE SETTES I SAMMEN) kulturhistorisk sammenheng. Foreløpig var det bare meningen å gjøre en mindre undersøkelse, som så eventuelt senere skulle kunne utvides.

Opplysninger vi hadde før vi begynte gravingen, fortalte oss at området skulle ha vært i bruk som støl inn til for ca. 100 år siden. At de to tidligere retistrerte tuftene var relativt godt bevarte, samt at taket i den ene bestod av store steinheller med hull for treplugger, gjorde at tuftene fikk et noe "ungdommelig preg".

Det var også vår oppgave å prøve å finne bosetningsspor som ikke alt var registrert. Det lyktes oss da også å oppdage en tuft (tuft III) som var helt overgrodd og som bare markerte seg som en svak forhøyning i terrenget.

Siden vår oppgave først og fremst var å prøve og få datert tuftene, ble det bestemt at vi skulle legge en profil gjennom hver av dem slik at de ble halvert, og så grave ut den ene halvdelen samt et område utenfor selve tufta. Dermed ville vi også kunne få fram viktige opplysninger om tuftenes konstruksjon og oppbygning.

Høydenivåene som er tatt, er beregnet etter høyden over Botnavatn. Vannstanden i vatnet varierte med ca. 10-15cm i løpet av den perioden graven pågikk slik at den eksakte tallverdi kan være noe unøyaktig. Avstanden mellom de enkelte nivåene er imidlertid korrekt. (fix=0)

Tuftene er lagt inn i et felles koordinatsystem. Dette ble imidlertid først gjort etter at gravingen var ferdig.

5) Tuft I.

5.1 Beliggenhet og beskrivelse av tufta før utgraving.

Tufta lå på en liten bergflate som lå 5-6m øst for den smaleste delen av sundet mellom Heihellerneset og fastlandet. Den lå ca. 3m opp fra vannflaten. En større stein (3-4m i omfang) lå like øst for tufta, slik at tufta ble liggende litt i ly. (bilde nr. 5 film 8). Tufta var

ca. 4,0m lang og 2m bred utvendig, orientert øst-vest. Den var godt markert og godt synlig i terrenget. En del av steinene var rast ut, men store deler av muren stod fremdeles i opp til 3 sjikt med jevnstore steinblokker. En noe lavere N-S gående tverrvegg delte tufta slik at den fikk 2 rom. Østre gavl vegg var lav og må betegnes som nærmest åpen. Antakelig var inngangen til huset i denne enden. Dette er også vanlig på stølshus av denne typen (se bildene nr. 4-5-6-7-8-11 film 10) at inngangen skulle være i søre langvegg som nevnt i registeringsrapporten er feil. Riktignok er det et lavere parti på en del av denne veggen, men dette er klart oppstått på grunn av de utraste steinene. (Steinene som passet akkurat i denne åpningen lå like nedenfor veggen.)

5.2 Utført arbeid - arbeidsmåte.

Målesystemet ble lagt opp slik at tufta ble halvert av en ø-v gående akse. Sør for aksene ble det gravd ut et felt som var 2m brett, og som strakte seg 5,5m langs aksene. Det 11m² store feltet innbefattet også et omtåde utenfor selve tuftas vegger.

Feltet ble først avtorvet og rensert opp. Denne situasjonen ble fotografert og tegnet (bilde nr. 5, film 1 og tegning nr. 3). Utrast stein og stein som så ut til å ikke ligge i sin opprinnelige posisjon ble så fjernet. Steinene ved inngangspartiet fikk imidlertid fortsatt ligge. (bilde nr. 3 og 5, film 2) Etter at disse også var fjernet ble tufta igjen tegnet (bilde nr. 1, film 3 og tegning 4).

Det ble brukt grafse og spade til å ta vekk den øverste seige lyngen. Det ble så gravd med graveskje, men det var vanskelig å fingrave siden torvjorda for det meste kun var 3-4cm tykk.

5.3 Strategi og observasjoner.

I vest lå tufta nesten rett på berget, slik at en her lett kunne skrelle av den øverste lyng og grasvegetasjonen som inneholdt lite jord. Lenger mot øst var den øverste jorda seigere. Utenfor tufta var det her direkte myrete (tegning nr. 5). Utenfor tufta i sør og øst

var det enkelte steder mer grå-sandaktig jord med mørkere (sortere) mer organisk jord innimellom. Noe klart lagfølge var det imidlertid ikke. Utenfor tuftas sør-østre hjørne var den mørkere organiske jorda litt kullholdig. Under dette laget fikk vi grå/rødbrun sand som muligens hadde vært utsatt for ild/sterk varme. Enkelte små kullbiter ble dessuten funnet spredt omkring like under gresstorva. (Den tegnede profilen gjennom tufta viser bare lyng og grasvegetasjon, og ingen jordlag.)

5.4 Funn og datering av tufta.

2 små flintfliser var alt som ble funnet inne i selve tufta (f.nr. 2). Utenfor tufta, i sør og sør-øst ble det funnet 2 bruddstykker av krittpipe. Disse sannsynliggjør at tufta har vært brukt på 1600-1700-tallet, men en kan ikke se helt bort fra at krittperestene er yngre (1800-tallet). I de samme områdene utenfor tufta ble det også funnet en god del flint. Nærmere 50 små stykker ble funnet her. De fleste lå i den seige fuktige torvjorda, under steinpakningen som lå ved inngangspartiet i sør-øst. Det er vanskelig å si om flinten kan settes i forbindelse med selve tufta. Den kan stamme fra fremstilling av ildflint, men det er også mulig at den stammer fra en eldre boplass som har ligget ved Botnavatn. Noe never og noen trefliser ble også funnet under torva utenfor tufta.

5.5 Oppbygging av tufta - rekonstruksjon.

Tufta er anlagt rett på selve berget. Veggene er lagt opp av relativt flate "steinblokker" i 3-4 sjikt (40-50 cm lange, 20-30 cm brede og 8-12 cm tykke).

Den søre langveggen viste seg ferdig utgravet å være ganske nøyaktig 4 m lang. Bredden på tufta kan ikke beregnes så nøyaktig siden den nordre delen ikke ble avdekket, men kan se ut til å være omtrent 2 m. Tverrveggen deler tufta slik at en får to ganske nøyaktig like store rom, hver med et indre mål på ca. 1,4x1,4 m. Rommene ser altså ut til å være ganske kvadratiske.

Som tidligere nevnt var inngangen i østre gavlvegg. Enkelte skråttstilte steinheller lå her, og kanskje markerte de en slags trappekonstruksjon. Dette var imidlertid meget usikkert.

Like øst for østre gavlvegg var det også en konsentrasjon av flate steiner i den fuktige torvjorda. (bilde nr. 5, film 2) Høyst sannsynlig var det her bygget opp en brolegging framfor døra slik at en skulle unngå trakking i den fuktige jorda. Berget hellet nemlig her slik at det samlet seg opp fuktighet der. (Om morgenen da vi kom til gravfeltet hadde det samlet seg opp vann i dette området etter at steinpakningen var fjernet.)

Inne i selve tufta lå en del mindre flate steiner (10-20 cm i tverrmål), samt noen litt større. Som tidligere nevnt var det rast ut en del stein fra veggene, men det virket som om en del av disse steinene inne i selve tufta lå på sin opprinnelige plass.

Et "fliselagt gulv" kan da også ha vært hensiktsmessig selv om tufta var bygd rett på berget. Noe ildsted eller gruve ble det ikke funnet spor etter.

Ut ifra gravingsobservasjonene er det vanskelig å si noe nærmere om selve huset som engang har stått på tufta. Steinveggene danner nok en syllmur for en huskonstruksjon i tre, men om denne har vært laftet eller reist i stav er umulig å si. Kanskje har stølhuset hatt et laftet innersel og et mer provisorisk yttersel reist i stav, slik som vi så eksempler på på en av stølene som fortsatt var i bruk i nærheten (bilde 4-5-6-7-8-11, film 10). Sannsynligvis har det vært et sel på stølen.

6) Tuft II.

6.1 Beliggenhet og beskrivelse av tufta før utgraving.

Tuft II lå ca. 45 m sør for tuft I og omtrent 1 m vest for tuft III. Den lå ca. 15 m øst for sundet i en vestover vendt skråning, og ca. 4 m over vannflaten.

Tufta var delvis gress og lyngbevokst, men var godt synlig og markerte i terrenget. Store takheller med hull for treplugger var synlige og disse dekket over det meste av tuftas vegger. Tufta var 5,5 m lang og 3,5 m bred utvendig, og orientert nord-sør.

Utenfor tuftas østre langvegg, ved det nordlige hjørne lå en klart markert steinsamling. Den bestod av 1,5 m lange steinblokker som var 40-50 cm brede og 20 cm tykke. Det så nærmest ut som en trapp, med 4 trinn som var

veltet innover mot/i tufta.

6.2 Utført arbeid - arbeidsmåte.

Målesystemet ble lagt opp slik at tufta ble halvert av en N-S gående akse. Det ble først avdekket et område på $2,5 \times 7,8 \text{ m}^2$. Det viste seg imidlertid at N-S aksene som halverte tufta var lagt slik at kun en liten del av selve tufta ble avdekket. Vi bestemte derfor at N-S aksene skulle forskyves 60 cm mot øst. Området som ble avtorvet ble dermed $3,1 \times 7,8 \text{ m}^2$ stort. Det ble torvet av godt utenfor selve tuftas vegger.

Etter avtorvingen og opprensning ble området fotografert. Tufta ble imidlertid ikke tegnet ved denne anledning, siden den var fullstendig dekket av takheller. Dette ble først gjort etter at takhellene var fjernet. (tegning nr. 6). (Området ble også først utvidet etter at takhellene var fjernet.)

Den neste operasjonen var at steinene som lå innenfor som så ut til å ha rast ut ble også fjernet. (tegning nr. 7) Etter dette ble området utgravd (både innenfor og utenfor veggene), og steinene som lå utenfor tuftas vegger ble etter hvert fjernet. (tegning nr. 8) Steinene i veggene ble ikke fjernet, likeledes heller ikke steiner som stakk dypt ned i undergrunnen. Avtorvingsarbeidet ble foretatt med grafse og spade, mens selve utgravingen ble gjort med graveskje.

6.3 Strategi.

Fra forskjellige deler av profilen som halverer tufta får vi frem et noe varierende lagfølge. Sannsynligvis har vi her spor etter forskjellige aktiviteter eller forskjellige bruksintensiteter. Det må imidlertid nevnes at lagfølge var vanskelig å følge. Dette kom særlig av alle steinhellene som lå i profilen og som ofte stakk godt ut fra den. At profilen ikke var særlig dyp vanskeliggjorde "klargjøringen" av den ytterligere.

Torv, og da vesentlig løs gresstorv, dekket over 1-2 lag med heller. Dette var et lag med takheller og så et lag med heller som antakelig fungerte som gulv.

Inne i selve selen kom det under hellene frem et 5-10 cm grå/brun avsetningslag som igjen lå over et sort feitere humuslag, (antakelig gammel tovroverflate). Dette laget var 4-5 cm tykt. Det lagfølge som her er beskrevet klarer vi bare å følge et par meter i profilen. I den ene enden skiftet det karakter ved noe som vi tolket som en skillevegg, mens det i sør var alle steinhellene som gjorde at vi ikke klarte å følge lagene. Helt i sør og nord fikk vi et 6-10 cm tykt brunt moldlag i stedet for det grå-brune jordlaget og det sorte feitere humuslaget.

Nederst var lagerprofilen enMs. et grå-bege sandaktig lag lå her over den brune steinete undergrunnen. Kun noen få steder er det imidlertid gravd helt ned til undergrunnen slik at den kom godt frem (tegning nr. 9-10).

6.4 Funn og datering av tufta.

Det ble gjort en rekke funn både i og like utenfor tuft II. Påfallende mye jernnagler (naglehoder) ble funnet. En del av disse var tydeligvis båtsøm. Dette kan virke noe underlig, men bord fra en gammel båt kan selvfølgelig har vært brukt til kledningen av huset.

Enkelte små flintstykker ble funnet, likeledes en del ubestemmelige jerngjenstander. Ellers ble det funnet en hammer (fnr. 5), en rav knapp (fnr. 43), 2 bryner (fnr. 26 og 53), 2 skår av steintøy (1 randskår) (fnr. 1 og 39), 2 dyretenner og noe som kan minne om "hår".

Dyretennene og "håret" er undersøkt av amanuensis Rolf Lie ved Zoologisk Museum. Tennene stammer fra småfe og storfe, mens det er vanskeligere å si noe om "håret". Lie antyder imidlertid at det kan dreie seg om fibre fra lær.

Steintøyskårene er de eneste av funnene fra tufta som kan tidfestes noe mer nøyaktig. De to skårene, som antakeligvis stammer fra samme "objekt", kommer fra hva en populært kaller en "salvekrukke".

Disse stammer helst fra 1600-1700-tallet, og er neppe eldre enn 1600. (opplysninger gitt fra Asbjørn Herteig) En datering som dette, indikerer at tuft I og II kan ha vært brukt samtidig.

Det funnførende laget i tuft II var i det vesentligste det mørke torvlaget over det grå utvaskingslaget

eller i overgangen mellom dem. (Fant funn også helt oppe like under gresstorvå.)

6.5 Oppbygging av tufta - rekonstruksjon.

Steinveggene i denne tufta er mer uklare, og vanskeligere å følge enn i tuft I og III. Dels henger dette sammen med at gulvet i tufta har vært hellelagt, det har vært en del steinheller utenfor selve tufta og det hele har vært dekket av takheller.

Veggene fremhever seg imidlertid ved at de er bygget av mer uregelmessige steiner, som ikke er så flate som gulv og takhellene. Steinene er stort sett 40-50 cm store i diameter og veggene er lagt opp i 1-2 sjikt. I sør-vestre hjørne av tufta ligger en større steinblokk og markerer veggen.

Tufta har vært ca. 5,5 m lang og ca. 3,5 m bred (ytte mål). Den er orientert N-S. En skillevegg som går Ø-V gjør at tufta får to rom. Denne veggen er ikke så klart markert. Kun 2-3 steiner ligger her i flukt Ø-V.

Gulvet i begge rommene var dekket av store flate heller, med enkelte mindre innimellom. Under gulvhellene helt i sør lå en del mindre stein (8-10 cm store). Disse var kanskje lagt der for å gjevne ut bakken slik at hellene skulle ligge bedre. Utenfor den vestre langveggen, i et parti langs den søre delen, lå en del stein som muligens var lagt der for å støtte opp veggen som lå i en skråning.

At en fant enkelte små kullbiter under disse steinene skulle kunne tyde på at de kanskje var rast ut fra veggen. Noe garanti for dette er det imidlertid ikke siden det også fantes små kullbiter under hellene inne i tufta. Utenfor søre kortvegg lå også en del større steiner, som kunne være rast ut eller som kunne vært lagt der for å støtte veggen.

Ildsted fant vi ikke spor etter.

I likhet med skilleveggen så er også den nordre kortveggen noe difus og dårlig markert. Vestveggen i det nordligste rommet klarte vi ikke å finne. Kanskje var det her inngangen til huset var? Vi hadde da, i tilfelle en yttersele med indre mål på ca. 1,5x2,5 m². Fra ytterselel må vi så tenke oss at det har vært en dør inn til inner-

selen, kanskje omtrent midt på skilleveggen der denne var dårligst markert. Innerselen hadde indre mål på ca. $2,5 \times 2,5 \text{ m}^2$.

Steinsamlingen helt i nord på østre langvegg, som innledningsvis ble betegnet som en trapp, er noe vanskelig å forstå. En kan vanskelig tenke seg en 4 trinns trapp på oversiden av et hus som ligger i en liten skråning. Så lenge det er tale om et hus med en etasje. Den eneste muligheten jeg kan se for denne steinkonsentrasjonen er at det har vært reist i forbindelse med et ildsted innerst inne i ytterselen.

Steinveggen har vært fundament i et hus som har vært reist i tre. Vi fant enkelte trerester, men ikke nok til at en kunne si noe mer om hvordan huset har vært bygget. Huset har videre vært dekket av steinheller som har vært festet med treplugger gjennom hull i hellene. Sannsynligvis har det vært et sel på stølen.

7) Tuft III.

7.1 Beliggenhet og beskrivelse av tufta før utgraving.

Tufta lå like øst for tuft II og nesten vegg i vegg med denne. Den lå like nedenfor/vestenfor en større bergknaus, på en litt vestoverhellende gresslette. Tufta markerte seg som et svakt opphøyet platå. Den var fullstendig overgrodd, og ingen steiner kunne sees. Forhøyningen var $4,0 \times 3,0 \text{ m}$ orientert nord-sør. (bilde 9-1).

7.2 Utført arbeid - arbeidsmåte.

Det ble lagt en akse (profil) Ø-V gjennom tufta slik at den ble omtrent halvert. Den søre 1/2-delen ble så gravet ut. Det ble gravd godt utenfor veggene slik at det ble totalt avdekket et område på ca. 11 m^2 . ($3,75$ langs halveringslinjen og ca. 3 m ut fra denne.)

Etter at den søre 1/2-delen var avtorvet og rensset opp, ble den tegnet og fotografert (bilde 5-4, 7-4, tegning nr. 11). Det ble så lagt en hjelpeprofil vinkelrett (N-S) på profilen som halverte tufta slik at tufta nå ble delt i 4. Det ble gravd til bunns i den sør-vestre kvadranten. (bilde 10/6, tegning nr. 12)

Langs den opprinnlige Ø-V profilen ble det gravet helt ned, både innenfor og utenfor veggene. Veggene ble imidlertid ikke snittet. Dette burde ha vært gjort for å få en klarest mulig profil, men vi valgte å bevare murene på grunn av en eventuell senere graving. (tegning 14).

Det ble brukt spade og grafse ved selve avtorvingsarbeidet. Ved den videre gravingen ble det for det meste brukt graveskje, men det ble brukt ^{graveskje} redskaper der en fant det mest hensiktsmessig.

7.3 Strategرافي og observasjoner.

Et 8-10 cm tykt torvlag (gresstorv - mørk torvjord) lå øverst og dekket hele tufta. Over selve steinmurene var dette laget tynnere. Under torva fikk vi innenfor veggene et ca. 10 cm tykt lys-brunt lag av morenegrus. Utenfor tufta var det umulig å følge dette laget. Et tynt grå-brunt jordlag, kun noen millimeter tykt, kunne så vidt skimtes vest for tufta. Torva gikk nemlig her mer direkte over i et grått siltig sandlag - et lag som vi inne i tufta fant igjen under morenegrusen. Øst og sørøst for tuftas vegger var jorda mye fuktigere og det var derfor vanskelig å skille/sammenligne det påfølgende laget herfra med laget inne i tufta. Det virket imidlertid til å være mer torvaktig og seigere og ikke så grusholdig som "morenelaget" inne i tufta. Fargen på laget var også mer brunlig.

Under de lagene som jeg her har beskrevet som lå utenfor tufta kom vi direkte ned på undergrunnen. En steinete undergrunn som var mørkebrun, litt orange og som ble mer grågrønn lenger nedover.

Inne i tufta var det over det meste 1-2 lag mørk torvhumus som lå i den grå siltige sandjorda. Under disse lagene kom så undergrunnen frem.

Forskjellen i lagfølge innenfor og utenfor tufta blir tolket på følgende måte: Et lag bestående av morenegrus er blitt fylt på innenfor tuftas vegger for å heve gulvet, og for derved å unngå fuktighet. Øst og sør for tufta var det som nevnt ganske fuktig. Her er det laget en slags dreneringsgrøft som har gjort at regnvann og annen fuktighet som kom sigende fra skråningen ovenfor, er blitt ledet rundt tufta. Den mørke torvhumusen som kom frem inne i tufta i

det lyse, grå, siltige sandlaget, er antakeligvis den opprinnelige markoverflaten. De nederste veggsteinene er delvis lagt på den opprinnelige overflaten eller gravd litt ned i den. De øverste er lagt på plass etter at morenegrusen er påført. Dette ser en ved at grus dekker over enkelte av steinene, mens det andre steder går inn under.

Inne i tufta omtrent midt i og nær den søre veggen fikk vi frem en steinkonsentrasjon som nærmest dannet en halvsirkel. De kunne være omtrent hodestore, men var litt avlange. De lå i litt forskjellig nivå, på eller like under den opprinnelige markoverflaten. Ingen forskjeller i jordsmonnet kunne sees i forbindelse med disse steinene. Antakeligvis har de ligget slik før tufta ble anlagt, eller muligens noen av dem er blitt lagt der i forbindelse med tufta for å gjevne ut flaten eller for å lage et slags dreneringsunderlag. Det lå ellers ikke mye stein inne i tufta, kun enkelte mindre på 5-15 cm spredt omkring.

I den fuktige jorda øst for tufta ble det funnet litt never.

7.4 Funn og datering.

Det ble ikke funnet noe som kunne datere tufta noe nærmere. 3 jernnaglehoder og 2 stykker flint (1 ganske stor) var alt som ble funnet.

7.5 Oppbygging av tufta - rekonstruksjon.

Tuftas vegger er anlagt i en firkant med ytre mål på ca. 3x4 m. Veggene er bygd opp av ganske flate steiner (40-60 cm lange, ca. 30 cm brede, 10-15 cm tykke) lagt i 1-2 sjikt. Steinene i sørveggen er dog noe mer uregelmessige i form og steinene ligger også her i litt forskjellige nivå, slik at veggen virker noe "uryddig". Den østre og den vestre veggen, som har den søre 1/2-del avdekket, er rettere og gjevnere oppbygget, særlig gjelder dette den østre veggen. I den vestre veggen opp mot det søre hjørnet ligger en svær flat helle med en flate på 0,8x1 m². Den stikker ut av veggen mot vest. Antakeligvis har vi her markeringen av inngangspartiet, nærmest som et trappetrinn.

I det indre av tufta er det påfylt grusmasse, slik at gulvet er blitt hevet 10-12 cm, slik at fuktighet ikke

så lett trengte inn i huset utenfra.

Steinveggene danner en syllmur for en huskonstruksjon i tre, men noe mer enn det er det vanskelig å si om huskonstruksjonen. Spor etter ildsted ble ikke funnet. På grunn av de få funnene er det også vanskelig å si noe om husets funksjon. Et lite sauehus kunne det ha vært, men det er da kanskje litt underlig med trappekonstruksjonen ved inngangen til huset. At inngangen er lagt tett opp til tuft II taler også mot at det skulle være et fehus. Et hus til oppbevaring av melkeprodukter er mer nærliggende. (mjølkebu).

8) Sammenfatning, (datering og funksjon)

De tre tuftene vi har spor etter stammer trolig fra stølshus. Tuft I og II kan dateres til 1600-1700-tallet, mens det i tuft III ikke fantes noen gjenstander som kunne datere den nærmere.

At tuft III var helt overgrodd kan indikere at den er eldre enn de to andre tuftene, men det kan også bare skyldes at steinmurene (syllmurene) her var lavere.

Tuft I og II hadde to rom. Begge tuftene kan ha vært sel selv om de kan være samtidige. Tuft III har muligens hatt funksjon som et uthus.

Tegninger.

Nr.	1	Skisse av tuftområdet	1:200
"	2	Skisse av Tuft II og III	1:50
"	3	Tuft I, plantegnet, søre del avtorvet	1:20
"	4	Tuft I, plantegnet, søre ½del ferdiggravd (funn plottet inn)	1:20
"	5	Tuft I, Ø-V profil gjennom tufta	1:20
"	6	Tuft II, plan av vestre ½del avtorvet og takhellene fjernet	1:20
"	7	Tuft II, plan av vestre ½del, gulvhellene fjernet, funn plottet inn	1:20
"	8	Tuft II, plan av vestre ½del ferdiggravd	1:20
"	9	Tuft II, N-S profil, nordre del	1:20
"	10	Tuft II, N-S profil, søre del	1:20
"	11	Tuft III, plan av søre ½del avtorvet (funn plottet inn)	1:20

nr. 12	Tuft III, plan av søre ½del hvor sør-vestre kvadrant er gravd ut og tufta rensset opp	1:20
" 13	Tuft III, N-S hjelpeprofil	1:20
" 14	Tuft III, Ø-V profil	1:20

Funnliste Tuft I.

	Objekt:	Lag objektet funnet i:	Fix=0 Nivå:
Nr. 1	25 små flintstykker	Under torva	
" 2	2 flintstykker	I torva	
" 3	Del av krittpipe	I mørke seige torvlaget	282
" 4	6 stk. flint 3.5-2cm 14 flintspon 1,5-0,3cm	Konsentrasjon ~~UTEN FOR~~ SØR-ØSTRE DEL AV TUFT	275- 280
" 5	Never	ca. 8cm under overflaten, nesten på berget	271
" 6	Jern naglehode(?)	I seig torvjord	
" 7	Del av krittpipe	Under steinlaget i seig torv	270
" 8	Trerester	I seig våt torvjord	271

Funnliste Tuft II.

Funnr.	Objekt:	Lag:	Fix=0 Nivå:
2	Steintøyskår (rand-skår) og kullbiter	Like under torva i løs jord mellom hellene i gulvet	379
3	Flint spon	Mørk sandlag under torva	344
4	Flint spon	Løs grus utenfor husets nord-vestre hjørne	
5	Jern hammer (9cm lang)	Underkant av torva	385
6	Jernnagle (båtsaum)		380
7	Flint	ca. 10cm under torva	374
8	Dyretann (småfe)	Under torva	379
9	Flint	På lyst sandlag under torva	351
10	Jern krok/bøyle	Under torva	356
11	Jernspiker	Under torva	353
13	Flint	Under torva, inne i huset ved vestveggen	363
14	Jern	På/i sorte seige laget under torva	380
15	Jernnaglehode	På/i brun-sortete flekkete torva	373

Funnr.	Objekt:	Lag:	Fix=0 Nivå:
17	Flint		360
18	Tre/bark	I sorte laget	365
19	Jernnaglehoder	Under torva	365
20	Jern	Under torva	359
21	Jern og jernnagle	Under torva	351
22	2 jernnaglehoder		358
23	Del av jernnagle (?)	Under torva	355
24	Jernnagle	Under torva	355
25	Jernnagle	Under torva	349
26	Bryne	I løs jordlag	356
27	Jernnagle	I det gamle overflatelaget	354
28	Hår(?)	_____ " _____	351
29	Jernnagle	_____ " _____	358
30	Flint	I løs mørk jord, utenfor nordvegg	361
31	Jernnagle	I løs mørk jord, utenfor nordvegg	359
32	Jernkrok og naglehode	Få cm under torva, utenfor husets nordvestre hjørne	339
33	Jernnagle	Under steinlaget	343
34	Flint	I sorte laget	334
35	Jernnagle	I skillet mørk-lys jordlag	342
36	Jernplate (?)	_____ " _____	344
37	Jern	I sortgrått lag	344
38	Jern	_____ " _____	344
39	Keramikkskår (steintøyskår)	I gråsort lag over grå sand	339
40	Bergkrystall (naturlig?)	I gråsort jordlag	347
41	Flint	_____ " _____	370
42	Flintspon	I gråsort lag	336
43	Rav(?) knapp med jernrust på		368
44	Jernnagle(?)		343
45	Jernnaglehode		338
46	Jern (nagle?)		339
47	Jern nagle, spiker		336
48	Jern nagle og jernrust		333
52	Jern nagle hode	I nordvestre hjørne av feltet	335

53	Bryne	I gammel overflate	339
54	Dyretann (storfe)	I gammel overflate	339
55	Flint	I gammel overflate	343
56	Jernnaglehode	I gammel overflate	345
57	Jernnaglehode		334
58	Jernnagle	I skillet gråsort/ grå utfellingslaget	339
59	Jern	I skillet gråsort/ grå utfellingslaget	335
60	Flint	I gråsort lag	335

Funnliste Tuft III.

Funnr.	Objekt	Lag	Fix=0 Nivå
1	Flint (større stykke + et mindre)	I lysebrunt lag	443
2	Jernnaglehode	I sort torvlag	445
3	Jernnaglehode	I grått lag over sort torv	441
4	Jernnaglehode	I grått sandlag over sort humustorv	431

BERGEN 17/10 - 1982

Björn Ringedal

